

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผล

การวิจัยเรื่องการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมตำบลตกพรหม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตำบลตกพรหม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี และเพื่อจัดทำสื่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตำบลตกพรหม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยสามารถสรุป ได้ดังนี้

1. ศึกษาและวิเคราะห์ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตำบลตกพรหม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี แบ่งออกได้เป็น 5 ประเด็นสำคัญ

1.1 ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมตำบลตกพรหม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่าพื้นที่ตำบลตกพรหม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี มีประวัติความเป็นมาจากรากเริ่มเป็นพื้นที่ป่าไม้มีความอุดมสมบูรณ์ มีผู้คนอยู่อาศัยไม่มากนัก ผู้คนดั้งเดิมที่อยู่อาศัยในบริเวณนี้เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ของ ที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์พื้นเมืองของจังหวัดจันทบุรี ภูมินามวิทยาเกี่ยวกับการตั้งชื่อบ้านนามเมืองของตำบลตกพรหม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี มีเรื่องเล่าสืบต่อกันมา 2 ส่วน คือ ที่มาของ “ตกพรหม” ส่วนที่ 1 เล่าว่า “สมัยการเดินทางไปศึกษาสงครามระหว่างกรุงศรีอยุธยาไปตีเมืองพระตะบอง กัมพูชา เดินทางผ่านมาทางภาคตะวันออก เมืองปราจีนบุรี เมืองกบินทร์บุรี เมืองจันทบุรี ผ่านมาถึงบริเวณภูเขาป่าทึบ ช้างของแม่ทัพตกใจวิ่งสะบัดทำให้พรมที่ปูบนหลังช้างตกลงจากหลังช้าง และได้หยุดพักทัพ ณ บริเวณนี้ จึงได้ชื่อว่า ตกพรหม เหตุเพราะพรมตกจากหลังช้าง” (เจ้าอาวาสวัดตกพรหม, กันยายน 2566 : สัมภาษณ์) ที่มาของ “ตกพรหม” ส่วนที่ 2 เล่าว่า บริเวณตำบลตกพรหม มีลักษณะกายภาพเป็นภูเขา ป่าไม้หนาที่ธรรมชาติที่สมบูรณ์ ฝนตกชุกตลอดทั้งปี ช่วงฤดูหน้าฝน ฝนจะตกทั้งวันทั้งตกหนักและตกปรอย ๆ บ้าง ชาวบ้านเรียกว่า ฝนตกพรหม เป็นที่มาของชื่อว่า ตกพรหม (สุนทร สันติมิตร, กันยายน 2566 : สัมภาษณ์)

จากคำบอกเล่าทั้ง 2 ส่วน เป็นเรื่องเล่าที่บ่งบอกถึงลักษณะพื้นที่ของตำบลตกพรหมว่ามีลักษณะพื้นที่เป็นป่าทึบ มีฝนตกชุกตลอดทั้งปี และมีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมาก ต่อมาเมื่อผู้คนอพยพย้ายเข้ามาอยู่มีการจับจองพื้นที่เพื่อทำมาหากิน ทำการเกษตร สร้างอยู่อาศัย ทำให้พื้นที่เปลี่ยนไปตามการใช้ประโยชน์ แต่ยังยึดพื้นที่ทำการเกษตรและหาของป่าเป็นหลัก มีสถานที่สำคัญของหมู่บ้าน คือ วัดตกพรหม และวัดสะตोन้อย ซึ่งเป็นวัดเก่าแก่สร้างขึ้นมาพร้อมกับการตั้งหมู่บ้าน มีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ และสิ่งปลูกสร้างสำคัญต่าง ๆ ของวัดที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านตกพรหม และหมู่บ้านใกล้เคียง

1.2 เหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในชุมชน ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่ตำบลตกพรหม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี เป็นพื้นที่ที่มีการขุดพบพลอย อัญมณีล้ำค่าอีกแหล่งหนึ่งของจังหวัดจันทบุรี จึงทำให้เกิดมีการทำเหมืองพลอยและขุดพลอยกันอย่างเนืองแน่น ส่งผลให้เกิดการเข้ามาของผู้คนจากทั่วทุกสารทิศเพื่อมาขุดพลอย รับจ้างทำเหมือง ตลอดจนซื้อขายพลอย ส่งผลให้พื้นที่ตำบลตกพรหมมีความเจริญด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเล่าว่า พลอยที่ตำบลตกพรหม

เป็นที่รู้จักของพ่อค้าทั้งในและต่างประเทศ ในชื่อ “พลอยตกพรหม” มีการขุดเหมืองพลอยกันอย่างเป็นล่ำเป็นสัน ประมาณการมูลค่าการขุดเหมืองพลอยในช่วงปี พ.ศ. 2528 – 2533 มูลค่าประมาณ เกือบพันล้านบาท แสดงให้เห็นถึงความเจริญมั่งคั่งด้านเศรษฐกิจของตำบลตกพรหมได้เป็นอย่างดี หลังจากนั้นการขุดเหมืองพลอยที่ตำบลตกพรหมก็เริ่มซบเซาการขุดพลอยได้น้อยไม่คุ้มกับการลงทุน สภาพพื้นที่จึงถูกปรับเปลี่ยนมาเป็นพื้นที่การทำการเกษตรปลูกพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ทุเรียน มังคุด เงาะ ลองกอง กล้วย เป็นต้น

1.3 สถานที่สำคัญของชุมชน ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่ตำบลตกพรหม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี มีสถานที่สำคัญ ๆ โดยแบ่งออกเป็นด้านศาสนา ซึ่งมีวัดที่สำคัญและเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองของตำบลตกพรหม 2 วัด ได้แก่ วัดตกพรหม และวัดสะตोन้อย อีกด้านคือที่ยึดเหนี่ยวจิตใจด้านความเชื่อแบบดั้งเดิมคือ ศาลผีหรือศาลเจ้าที่ พื้นที่ตำบลตกพรหม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี มีศาลผีหรือศาลเจ้าที่ ที่สำคัญที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถืออยู่ 3 ศาล ได้แก่ ศาลเจ้าพ่อเนินจิง ศาลเจ้าพ่อตกพรหม และศาลเจ้าพ่อหลักแดง ซึ่งทั้ง 3 ศาลนี้ชาวบ้านชาวบ้านมีความเชื่อว่าเป็นผู้ปกป้องรักษาชาวบ้านให้มีอุดมสมบูรณ์ทำการเกษตรประสบผลสำเร็จ และขอพรในด้านต่าง ๆ เมื่อสำเร็จผลตามที่ขอแล้ว ชาวบ้านจะมาแก้บนเป็นประจำ

1.4 บุคคลสำคัญของชุมชน ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่ตำบลตกพรหม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี เป็นชุมชนที่มีการเข้ามาอยู่อาศัยในช่วงปี พ.ศ. 2495 เป็นต้นมา สภาพพื้นที่โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าอุดมสมบูรณ์ อาชีพหลักของผู้คนตั้งแต่ดั้งเดิมคือ การหาของป่า เช่น หวาย ระกำป่า เร่วป่า เป็นต้น ต่อมา มีการสัมปทานป่าไม้เกิดขึ้นทำให้พื้นที่โดยรอบมีการบุกเบิกและปลูกเศรษฐกิจ เช่น ยางพารา ซึ่งได้นำพันธุ์ยางมาจากตัวเมืองจันทบุรี และอำเภอมะขาม โดยเฉพาะที่ตำบลอ่างศิรี อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี เป็นพื้นที่ปลูกยางพาราเป็นจำนวนมาก ต่อมา คุณครูสมพงศ์ มกระธัช ครูโรงเรียนบ้านสะตोन้อย ซึ่งพื้นเพเดิมเป็นคนอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี ได้นำพันธุ์ส้มเขียวหวานเข้ามาปลูกในพื้นที่ตำบลตกพรหม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรีเป็นคนแรก และได้ผลผลิตเป็นจำนวนมากต่อมาชาวบ้านจึงได้เริ่มปลูกส้มเขียวหวาน และส่งไปขายยังที่ต่าง ๆ เช่น ในตัวเมืองจันทบุรี และกรุงเทพมหานคร ชาวบ้านจึงให้ความเคารพและยกย่องคุณครูสมพงศ์ มกระธัช ในฐานะผู้บุกเบิกการเกษตรในพื้นที่ตำบลตกพรหม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี

1.5 วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่ตำบลตกพรหม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี เป็นชุมชนที่มีการเข้ามาอยู่อาศัยในช่วงปี พ.ศ. 2495 เป็นต้นมา ผู้คนที่เข้ามาอาศัยดั้งเดิมเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ของซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมของคนจันทบุรีและภาคตะวันออก วัฒนธรรมดั้งเดิมของผู้คนในพื้นที่ตำบลตกพรหม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี คือ วัฒนธรรมของ มีพิธีที่สำคัญ เช่น พิธีการแต่งงาน เรียกว่า พิธีการตัก การเล่นผีหึ่ง ผีโรง เป็นต้น ส่วนด้านพุทธศาสนามีวัด 2 แห่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ คือ วัดตกพรหม และวัดสะตोन้อย การแสดงพื้นบ้านอีกอย่างหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของตำบลตกพรหมคือ การแสดงรำสวด ซึ่งเป็นการแสดงในพิธีงานศพ สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในพื้นที่ภาคตะวันออก

เช่น จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด ซึ่งคณะราษฎรตำบลตกพรมที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน คือ คณะวิชัย ราชันย์ ของคุณวิชัยเวช โอสธ

ต่อมาเมื่อมีการเปิดพื้นที่ขุดพลอยทำเหมืองพลอยมีผู้คนจากทั่วทุกสารทิศอพยพเข้ามาในพื้นที่ ทำให้ผู้คนมีจำนวนมากขึ้น และมีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ เมื่อการขุดพลอยหมดลงและปิดเหมืองพลอย ผู้คนบางส่วนได้อพยพย้ายออกจากพื้นที่ บางส่วนยังคงลงหลักปักฐานเพื่อทำมาหากินอยู่ในพื้นที่ ทำให้มีวัฒนธรรมของคนอื่น ๆ เข้ามาปะปนอยู่บ้างเช่น กลุ่มวัฒนธรรมลาวอีสานของผู้คนในหมู่บ้านบ้านชากราว ตำบลตกพรม อำเภอลอง จังหวัดจันทบุรี เป็นต้น

ด้านประเพณี พบว่า ในพื้นที่ตำบลตกพรม อำเภอลอง จังหวัดจันทบุรี มีประเพณีที่เกี่ยวข้องและสืบเนื่องกับพุทธศาสนา เช่น ประเพณีถวายเทียนพรรษา เนื่องในวันเข้าพรรษา ประเพณีเทศน์มหาชาติ ซึ่งจะทำในช่วงเดือนสิงหาคม - เดือนตุลาคม และประเพณีตามวันหยุดนักขัตฤกษ์ทั่วไป

2. จัดทำสื่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ตำบลตกพรม อำเภอลอง จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาสามารถนำมาจัดทำเป็นชุดสื่อการเรียนรู้การสอนแบบนิทรรศการเคลื่อนที่ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่

- 2.1 ประวัติศาสตร์ชุมชนตำบลตกพรม อำเภอลอง จังหวัดจันทบุรี
- 2.2 แหล่งพลอยเมืองจันท อัญมณีล้ำค่า ตำบลตกพรม
- 2.3 ภาพเก่าเล่าอดีตสวนผลไม้อันลือเลื่องของตำบลตกพรม
- 2.4 “รำสวด” การแสดงพื้นบ้าน ตำบลตกพรม อำเภอลอง จังหวัดจันทบุรี
- 2.5 “ผีหึ่ง” พิธีกรรมและความเชื่อเกี่ยวกับบรรพบุรุษของชาวบ้านตำบลตกพรม

อำเภอลอง จังหวัดจันทบุรี

ซึ่งชุดสื่อการเรียนรู้การสอนแบบนิทรรศการเคลื่อนที่ที่จะนำเสนอให้กับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น โรงเรียน หน่วยงานราชการในพื้นที่ตำบลตกพรม อำเภอลอง จังหวัดจันทบุรี ต่อไป

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมตำบลตกพรม อำเภอลอง จังหวัดจันทบุรี ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม เกิดจากความสนใจในการดำเนินโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (u2t) ซึ่งคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้รับผิดชอบการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ดังกล่าว จึงทำให้เกิดความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น และนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำเป็นชุดสื่อการเรียนรู้การสอนแบบนิทรรศการเคลื่อนที่ โดยข้อมูลที่ศึกษาเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลภาคสนามจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้คนในพื้นที่ และนำข้อมูลที่ได้มาจัดกิจกรรมสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่ผู้ให้ข้อมูลหลักได้ประสบพบเจอหรืออยู่ในเหตุการณ์หรือมีส่วนร่วม ข้อมูลบางอย่างอาจจะเป็นข้อมูลที่ไม่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรทำให้ข้อมูล

ดังกล่าวอาจมีความคลาดเคลื่อนไปบ้าง แต่อย่างไรก็ตามเมื่อนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก มาร่วมจัดกิจกรรมสนทนากลุ่มเพื่อยืนยันข้อมูลอีกครั้ง พบว่าบางอย่างเป็นข้อมูลที่สามารถเชื่อถือได้

ผลการวิจัยเรื่องการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมตำบลตกพรหม อำเภอขลุง จังหวัด จันทบุรี ด้วยกระบวนการการมีส่วนร่วม ถือเป็นการศึกษาด้านประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น อันเป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้กับผู้คนในท้องถิ่นและยังเป็นการนำมาซึ่งการท่องเที่ยวชุมชน การรับ คณะศึกษาดูงานเพื่อการเรียนรู้ชุมชน อีกทั้งยังเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการตระหนักรู้ถึง ประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทร ขอบยศ (2562 : 115 - 138) ศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อพัฒนารากฐานท้องถิ่นที่เข้มแข็งและยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือ การศึกษาประวัติศาสตร์ที่คำนึงถึงผู้คนในชุมชนท้องถิ่นไม่ใช่มุ่งเน้นที่บุคคลสำคัญ ระดับชาติ เป็นประวัติศาสตร์ที่เน้นความหลากหลายที่ไม่ใช่มองแต่ศูนย์กลางอำนาจการปกครอง การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้ความสำคัญต่อด้านอื่น เรื่องราวปรัมปรา ในฐานะที่เป็นความเชื่อการ บอกต่อของคนในท้องถิ่น และการให้ความสำคัญกับคนในท้องถิ่นในฐานะผู้เล่าเรื่อง (Oral History) โดยมี วิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือ 1) การกำหนดเป้าหมายหรือประเด็นที่จะศึกษาประวัติศาสตร์ ท้องถิ่น 2) การทบทวนวรรณกรรมและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง 3) การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มเพื่อแสวงหาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ตีความข้อมูลและ หลักฐานทางประวัติศาสตร์ 5) การนำเสนอข้อมูลทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่น 6) การใช้ประโยชน์จาก ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ทั้งนี้บทเรียนการนำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นอีสานมีหลาย มิติด้วยกันได้แก่ 1) การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อสร้างความตระหนักและสำนึกรักท้องถิ่น 2) การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อการต่อสู้กับอำนาจรัฐและทุนภายนอก 3) การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างการท่องเที่ยวโดยท้องถิ่น และ 4) การใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างการศึกษาของ คนในท้องถิ่น ประเด็นการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและนำมาใช้สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ปันทิตา ไชโย และณัฐ เชษฐ์ พูลเจริญ (2566 : 37 - 48) ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เมืองน่าน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ผู้เรียนไม่ให้ความสำคัญกับการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ และเนื้อหาที่มีจำนวนมาก และเวลาในการเรียนมีจำกัด ทำให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้มีข้อจำกัด ผู้วิจัยจึง ได้พัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองน่าน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ภายใต้กิจกรรม “เรียนรู้ถิ่น แผ่นดินเกิด” มุ่งให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้กิจกรรมผ่านการเรียนรู้ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อพัฒนาประมวลการคิดอย่างมีวิจารณ์ จากการวิจัยสามารถสรุปได้ว่ากิจกรรม “เรียนรู้ถิ่น แผ่นดินเกิด” เป็นกิจกรรมที่สามารถตอบโจทย์ในการ ส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้เรียนลงปฏิบัติโดยเริ่มจากการสร้างความเข้าใจ อธิบาย รับฟัง การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ การวิเคราะห์และสรุป กิจกรรมยังสามารถพัฒนาด้านผู้สอน ผู้เรียน ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ครูผู้สอนเป็น ผู้ที่ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ และเอื้ออำนวยบรรยากาศในการจัดกิจกรรมของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถ

เรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ตรงตามความสนใจ และครูผู้สอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน เพื่อจะได้เรียนรู้ร่วมกัน

นอกจากการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้แล้วนั้น กระบวนการได้มาซึ่งข้อมูลของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นก็มีความสำคัญเป็นอย่างมาก กล่าวคือการได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นซึ่งเป็นข้อมูลของผู้คนในท้องถิ่น บางอย่างเป็นข้อมูลที่เล่าสืบทอดกันมาไม่มีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร หรือที่เรียกว่า มุขปาฐะ อาจจะเป็นเรื่องเล่าของชุมชน นิทาน ตำนาน ปรัมปรา หรือแม้แต่เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชนก็นับว่าเป็นประวัติศาสตร์ของชุมชน ประเด็นนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒินันท์ สุพร และคนอื่น ๆ (2564 : 105 - 117) การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจันทบุรี ผ่านความหมายภูมินามวิทยา กรณีศึกษาตำบลจันทนิมิต อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจันทบุรีผ่านความหมายภูมินามวิทยา 2) เพื่อศึกษาหลักการตั้งชื่อของหมู่บ้านในตำบลจันทนิมิต อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ใช้ศึกษาเป็นข้อมูลภาคสนามที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและหลักการตั้งชื่อของหมู่บ้าน และนำเสนอผลการศึกษาโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า ตำบลจันทนิมิต อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี มีทั้งหมด 9 หมู่บ้าน ซึ่งมีประวัติศาสตร์และความเป็นมาที่แตกต่างกันตามลักษณะบริบทต่าง ๆ ที่โดดเด่นของแต่ละหมู่บ้าน การเปลี่ยนแปลงของภูมินามเป็นไปตามสภาพแวดล้อมและเหตุการณ์แต่ละช่วงเวลา และประเด็นที่มาของหลักการตั้งชื่อหมู่บ้านมีดังนี้ 1) การตั้งชื่อจากเรื่องราวประวัติศาสตร์ ตำนาน 2) การตั้งชื่อตามลักษณะทางภูมิประเทศ 3) การตั้งชื่อตามความหลากหลายของพืชพรรณ 4) การตั้งชื่อตามความสำคัญของวัดและศาสนา และ 5) การตั้งชื่อตามการเปลี่ยนแปลงเสียง นอกจากนี้ประวัติศาสตร์และภูมินามวิทยายังสะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมและวัฒนธรรมของตำบลจันทนิมิต อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรีอีกด้วย และงานวิจัยของ อัสภาวุฒิ ศรีทน และอุมารินทร์ ตูลารักษ์ (2565 : A1 - A12) การศึกษาเรื่องเล่า ตำนาน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นกับการต่อรองเชิงอำนาจจากทุนภายนอกของชุมชนมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นกับการสื่อสารความหมาย เพื่อใช้ในการต่อรองเชิงอำนาจจากทุนภายนอก ในพื้นที่เทือกเขาภูเวียง อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น จากการศึกษาพบว่า ชุมชนในพื้นที่เทือกเขาภูเวียง อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น ได้สร้างสำนึกร่วมให้กับคนในชุมชนผ่านการสื่อสารความหมายทางวัฒนธรรม เพื่อใช้ต่อรองเชิงอำนาจจากทุนภายนอก ซึ่งประกอบด้วย 5 ตำนาน ได้แก่ 1. ตำนานภูเวียงหัวเมืองเดียวขึ้นตรงต่อเวียงจันทน์ 2. ตำนานภูเวียงยุคนายพรานสิงห์กวนทิพย์มนตรีและท้าวศรีสุธอเจ้าเมืองภูเวียง 3. ตำนานพระยานรินทร์สงคราม (ทองคำ) ปากช่องเมืองภูเวียงในฐานะทหารเอกเจ้าอนุวงศ์ 4. ตำนานลายแทงทุ่งใหญ่เส้าอารามเทือกเขาภูเวียง 5. ตำนานประเพณีบุญสัจจาหรือบุญเดือนหก (บุญบั้งไฟ) ชาวอำเภอเวียงเก่า กล่าวได้ว่าเรื่องเล่า ตำนาน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมี บทบาทสำคัญในการต่อรองเชิงอำนาจจากทุนภายนอกเป็นอย่างยิ่ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมปอง มูลมณี (2565 : 337 - 358) เรื่องเล่าประจำจังหวัดจันทบุรี : ความสัมพันธ์กับการสร้างพื้นที่ เพื่อจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดจันทบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวม

และศึกษาเรื่อง เล่าประจำถิ่นจังหวัดจันทบุรีและศึกษากระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม ด้วยการใช้เรื่องเล่าประจำถิ่นเป็นพื้นฐาน ผู้วิจัยใช้แนวคิดแนวคิดการศึกษาแบบเรื่องตำนานและเรื่องเล่า การศึกษาพื้นที่นิเวศวัฒนธรรม และคติชนสร้างสรรค์เพื่อการจัดการท่องเที่ยวเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องเล่า ที่ปรากฏในพื้นที่ 6 อำเภอที่ปรากฏแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมที่แพร่หลายของจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอแหลมสิงห์ อำเภอเขาชีชมภู อำเภอท่าใหม่ อำเภอมะขามและอำเภอขลุง ผลการศึกษาพบว่าเรื่องเล่าประจำจังหวัดจันทบุรีมีความสัมพันธ์กับการสร้างพื้นที่เชิงนิเวศในจังหวัด จันทบุรี มีทั้งสิ้น 41 ส่วน โดยจำแนกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) เรื่องเล่าอธิบายการสร้างพื้นที่ทาง ธรรมชาติ 9 ส่วน 2) เรื่องเล่าอธิบายการกำเนิดบ้านเมืองและผู้คนศักดิ์สิทธิ์ 20 ส่วน 3) เรื่องเล่า อธิบายความเชื่อ ประเพณีพิธีกรรม 4 ส่วน และ 4) เรื่องเล่าเกี่ยวกับพระพุทธรูป วัตถุสิ่งของ 8 ส่วน การวิจัยพบว่าเรื่องเล่าประจำถิ่นมีความสัมพันธ์กับการสร้างพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัด จันทบุรี 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การสร้างอัตลักษณ์ชาวจันทบุรีด้วยเรื่องเล่าประจำถิ่นเพื่อการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม 2) เรื่องเล่าพิธีกรรม ความเชื่อ ประเพณีสู่การจัดการท่องเที่ยวและ 3) การสร้าง มูลค่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติด้วยเรื่องเล่าศักดิ์สิทธิ์

ผลการวิจัยเรื่องการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมตำบลกพรหม อำเภอขลุง จังหวัด จันทบุรี ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ส่งผลให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นท้องถิ่น และเกิดความ สำนึกภูมิใจในชุมชนในท้องถิ่นมีประวัติความเป็นมา มีประเพณีวัฒนธรรมที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็น ระยะเวลายาวนาน มีผู้คนที่ย้ายอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข และยังมีระเบียบแบบแผนที่เป็นข้อกำหนดของ ชุมชนอีกด้วย ทั้งนี้ยังส่งเสริมในเรื่องของการท่องเที่ยวชุมชน ซึ่งบุคคลภายนอกหรือนักท่องเที่ยวจะได้ เข้าใจถึงที่มาและความสำคัญของพื้นที่นี้ด้วย อย่างไรก็ตามข้อมูลข้างต้นเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการศึกษา ข้อมูลของชุมชน ที่เน้นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น และยังมีประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจค้นคว้าแก่ การศึกษาอีกหลากหลายด้านและหลากหลายมุมมอง

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องการศึกษาเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมตำบลกพรหม อำเภอขลุง จังหวัด จันทบุรี ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม ทำให้ได้รับประโยชน์ คือ ผลการศึกษาค้นคว้าจะได้หลักฐาน อ้างอิงเกี่ยวกับความเป็นมาของตำบลกพรหม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี และเพื่อเป็นประโยชน์ในการ สร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในท้องถิ่นอันก่อให้เกิดความรักท้องถิ่นตน นอกจากนี้ประโยชน์ต่อผู้สนใจ นักเรียนนักศึกษาและผู้สนใจซึ่งจะเป็นฐานข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของ ตำบลกพรหม อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี จากการทำวิจัยดังกล่าวทำให้เห็นแนวทางที่จะพัฒนาต่อยอด ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรร่วมมือกับส่วนราชการภาครัฐ และเอกชน อันมี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เป็นต้น จัดการองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อ เป็นแนวทางการศึกษาและการเรียนรู้ต่อไปในอนาคต

2. มีแนวนโยบายการส่งต่อองค์ความรู้เกี่ยวกับการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อให้เยาวชนรุ่นหลังได้เกิดการตระหนักรู้และมีความภาคภูมิใจในความเป็นท้องถิ่นและชุมชนของตนเอง

3. โรงเรียนต่าง ๆ ควรบูรณาการวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในความเป็นชุมชนของตนเอง เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นท้องถิ่นและชุมชนของตนเอง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. เสนอแนะให้มีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำศูนย์การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในชุมชน

2. เสนอแนะให้มีการศึกษาการเพื่อนำข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไปบูรณาการกับด้านต่าง ๆ

เช่น การท่องเที่ยวชุมชน เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี